

Kandi/Gradu
2016

Risto Hotulainen
OKL/Helsingin yliopisto
Risto.Hotulainen@Helsinki.fi

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/gradu 3.2.2016 1

**Tieteellinen (systemaattinen)
kirjallisuuskatsaus**

Perinteisen kirjallisuuskatsauksen
sudenkuopat:

1. Lähteiden summittainen yhteismitallisuus
2. Lähteitä on kerätty valikoivasti (omaa
ajatusta tukien)
3. Lähteiden laatu on kirjava
(mielipidekirjoituksista tutkimusraportteihin)

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/gradu 3.2.2016 2

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

à ei tähtää suureen lähdemäärään, vaan
syvään ymmärrykseen kyseistä kapea-
alaisesta ilmiöstä

Tutkimuksen aihe esimerkiksi:
Ajatteluntaitojen pedagogiset
interventiot alkuopetusikäisillä

Positiivisen käytöksen tukeminen –
lähestymistapa opettajan työkaluna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/gradu 3.2.2016 3

4 Tutkimuksen kysymykset

Tärkeässä roolissa on tutkimuskysymysten asettaminen:

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten ajattelun taidot määritellään ja oletetaan kehittyvän kohdeikäryhmässä?
- 2) Millaisia tuloksia interventioilla on saavutettu?
- 3) Millaisia vaatimuksia ja rajoitteita interventioiden toteuttaminen näyttää edellyttävän?

Tai

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Miten oppilaiden hyvinvointi ja turvallisuus otetaan huomioon Positiivisen käytöksen tukeminen - lähestymistavassa?
- 2) Millaisia kokemuksia kouluhenkilökunnan eri osapuolilla on Positiivisen käytöksen tukeminen -lähestymistavassa?
- 3) Millaisia edellytyksiä ja rajoitteita Positiivisen käytöksen tukeminen -lähestymistapa asettaa hankkeeseen osallistuminen ja siinä menestyminen näyttää asettavan osallistuville kouluille ja sen henkilökunnalle?

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/opisto

3.2.2016 4

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen menetelmäkappale

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

- 5.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus menetelmänä
- 5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit
- 5.3. Aineiston keruu, lähiluku ja kriittinen arviointi
- 5.4. Aineiston analysointi
- 5.5. Tutkimusaineiston kuvaus

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/opisto

3.2.2016 5

5.1. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus menetelmänä

à Perinteinen kirjallisuuskatsaus à ongelmana on yleensä lähteiden keskinäisen yhteyden puuttuminen à tulosten yleistettävyyys??

à Lisäksi lähteiden laatu voi olla kirjava, jos niiden valintaan ei ole käytetty kriteereitä.

à Monesti laajoista kirjallisuuskatsauksista ei käy ilmi, miten lähteet on hankittu. (Metsämuuronen 2005, 38.)

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/opisto

3.2.2016 6

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

a Sisäänotto- ja poissulkukriteerien luominen auttaa kirjoittajaa löytämään tutkimuskysymysten kannalta relevantteimmat tutkimukset systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen.
 à Kriteerien avulla tutkija antaa selkeän kuvan tutkittavasta aiheesta sekä asettaa rajat tutkittavalle aineistolle
 à Sisäänotto- ja poissulkukriteereihin vaikuttavat luonnollisesti tutkimuskysymykset sekä opinnäytetyöhön liittyvät rajoitukset.
 à Tutkimusten saatavuus: "Päätin sisällyttää aineistoon vain sellaisia tutkimuksia, jotka ovat saatavilla Helsingin yliopiston kirjaston tietojenhakupalveluiden ja Google Scholarin kautta maksutta. Päätin, että valitsen mukaan vain suomen ja englanninkielisiä artikkeleja..."

HELSINGIN YLIOPISTO
 HELSINGFORS UNIVERSITET
 UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 7

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Aineiston haussa ja keruussa käyttämäni sisäänotto- ja poissulkukriteerini ovat seuraavat:

Sisäänottokriteerit:

- Akateeminen tutkimus, joka on julkaistu tieteellisesti vertaisarvioidussa julkaisussa
- Alkuperäisartikkeli
- Julkaistu suomen tai englannin kielellä
- Kohdemaana OECD-maat
- Kaikki julkaisuvuodet vuodesta 2000 lähtien
- Intervention kohdeikäryhmä 5 – 10 vuotiaat
- Ajattelun taitojen kehityksen tukeminen interventioilla (koe- ja kontrolliasetelma)
- Ajattelun taitojen interventioiden tulosten esittely

HELSINGIN YLIOPISTO
 HELSINGFORS UNIVERSITET
 UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 8

5.2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Poissulkukriteerit:

- Vertaisarvioimattomat artikkelit
- Kirjallisuuskatsaukset
- Kirjat
- Uutiset, kolumnit, pääkirjoitukset
- Artikkelit, jotka eivät ole saatavilla maksuttomasti Helsingin yliopiston kirjaston tiedonhakupalveluiden tai Google Scholarin kautta
- Muiden kuin OECD-maiden tuloksista kertovat raportit
- Julkaistu muulla kuin suomen tai englannin kielellä

HELSINGIN YLIOPISTO
 HELSINGFORS UNIVERSITET
 UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 9

5.3. Aineiston keruu, lähiluku ja kriittinen arviointi

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus(KIN) edellyttää, että jokainen valinta aina tutkimuskysymyksistä aineistoon tulee perustella huolellisesti, jotta tutkimus olisi mahdollisimman läpinäkyvä lukijalle. Aineiston keruussa on huomioitava tutkimuskysymykset ja käytettävä systemaattista lähestymistapaa sekä dokumentoitava jokainen vaihe tarkasti.

Kuvataan tiedonhankintaprosessi:

"Seuraavaksi kuvaan koko aineistonkeruuprosessini, aina tietokantojen valinnasta ja päättyen aineiston lähilukuun ja sen kriittiseen arviointiin. Varsinainen tiedonhakuni alkoi koehakujen teosta elektronisiin tietokantoihin. Koehakujen avulla pystyin myös muokkaamaan hakulausekkeen sellaiseksi, että sillä löytyi sopiva otos tutkimuksia. Aluksi hakutulokset olivat varsin suuria, jopa yli 500 viitettä, mutta rajausten avulla tuloksiksi muodostui noin 20–60 viitettä tietokantaa kohden. Suomenkielistä tutkimusta henkilökohtaisesta budjetista ei ollut saatavilla, joten tästä...

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 10

Koehakujen perusteella päädyin käyttämään tutkimuksessani seuraavia tietokantoja:

1. Academic Search Elite (EBSCO)
2. Google Scholar
3. JNE

Ennen aineiston keruuta tutustuin ajattelun taitojen interventiotutkimukseen liittyvää käsitteistöön joita oli käytetty sekä Suomessa että englannin kielisissä maissa. Tämän tarkastelun perusteella ajattelun taidoilla voidaan käsitellä varsin erilaisia asioita, kuten tieteellinen päättely, induktiivinen päättely, deduktiivinen päättely, abduktiivinen päättely, metakognitiiviset taidot tai oppimaan oppimisen taidot. Englannin kielessä...vastaavat

Interventioiden osalta käsitteiden tarkastelu...

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 11

Kun on päästy loppuun aineiston keruussa tehdään kooste lopputulemasta:

Kun tavoitteenani oli muodostaa aineisto, jonka tutkimustulokset perustuvat empiriaan, muodostui aineistoni seuraavanlaiseksi: aineistoni koostui yhteensä 12 artikkelista, joista kaksi käsitteli...ajattelutaitojen interventioiden..., 4 käsitteli opettajan... Aineiston artikkeleiden lähteet, metodit ja tulokset ovat liitteessä 1 (ks. Seuraava sivu 1. taulukko).

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 12

5.3. Aineiston keruu ja kriittinen arviointi

Aineiston valikoituneiden artikkeleiden kuvaus (esim. liitteeksi)

Tutkimuksen tekijät	Tutkimuksen tarkoitus	Metodi ja otos	Päätulokset
Askola & Neva			
Kriittisessä arvioinnissa kultakin tutkimukselta kysytään samat kysymykset, kuten: Kuinka uskottavia tutkimustulokset ovat? Lisääkö tutkimus ymmärrystä tutkittavana olevasta aiheesta? Vastaako tutkimus omiin tutkimuskysymyksiinsä? Onko tutkimus hyvin argumentoitu ja metodologisesti pätevä? Kysymyksillä on mahdollista vaikuttaa kirjallisuuskatsauksen aineiston kokoon, luotettavuuteen ja laatuun.			
Tutkimuksen tekijät	Kriittinen arviointi		
Askola & Neva	- Tutkimuksen tarkoitus tulee hyvin ilmi ja tulokset vastaavat tarkoitustaan - Tulokset ovat selkeät, analyysi loogista - Aineisto tukee tuloksia ja johtopäätöksiä		

HELSINKI
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 13

5.4. Aineiston analysointi:

Systemaattisissa kirjallisuuskatsauksissa käytetään yleensä aineistolähtöistä analysointitapaa (gradu-tasolla)

- Taulukoinnin jälkeen tutkimusten tulokset (ks. edellinen dia Taulukko 1) koodataan ja ne järjestetään loogisiin ryhmiin.
- Ryhmät voidaan muodostaa esimerkiksi tutkimustulosten erojen, yhtenäisyyksien tai ristiriitojen mukaan. Koodauksen jälkeen koodit ryhmitellään teemoiksi. Viimeisessä vaiheessa tutkimustuloksista löydetty teemat kootaan synteesiksi.

Erinomainen gradu tästä aiheesta:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43690/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201406122009.pdf?sequence=1>

HELSINKI
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 14

5.5. Tutkimusaineiston kuvaus

Yksi osa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tulosten käsittelyä on tutkimusaineiston kuvaus. Tässä luvussa kuvaan lyhyesti artikkeleiden pääteemoja, julkaisutietoja sekä metodologisia valintoja. Yksityiskohtaiset tiedot kustakin aineistoni artikkelista ovat taulukkona liitteessä 3. Taulukon ja tutkimusaineiston kuvauksen tarkoituksena on lisätä tutkimukseni läpinäkyvyyttä.

Ks. Edellisen sivun gradu

HELSINKI
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/yliopisto

3.2.2016 15

**Tieteellinen (systemaattinen)
kirjallisuuskatsaus**

Teoriakappaleet

Taustalla olevat mahdolliset lainalaisuudet

1. Johdanto
2. Ajattelun kehittyminen alkuopetusikäisillä
3. Interventiot osana kehityksen ja oppimisen tukemista

HELSINKI YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.helsinki.fi/opisto 3.2.2016 16
